कल्पः। "इहैव सन्तत्र सतो वो अग्नयः। प्राणेन वाचा मनसा बिभर्म्मि तिरोमासन्तमायुर्माप्रहासीत्। ज्योतिषा वो वैश्वानरेणोपतिष्ठे" इति। यद्यनुपस्थाय प्रवसेदित्येवोपतिष्ठेतेति। अग्निहोत्रणो ग्रामान्तरगमने प्राप्ते सति अग्न्युपस्थानं कृत्वा पश्चाद्गन्तव्यम्। यदि कदाचिन्महदुपस्थानस्यावसरो न स्यात्। तदानीमेतयैवैकयोपतिष्ठेत। हे अग्नयः इहैव देशे सन्नर्हन्तः तत्र गृहविशेषे सतो वर्त्तमानान् युष्मान् प्राणेन वाचा मनसा बिभर्म्मि धारयामि। ग्रामान्तरे गतस्यापि मम प्राणादयो भवद्विषयदेशवर्त्तित्वेन तिरोभूय सन्ततमवस्थितं मां आयुः मा प्रहासीत् मा परित्यजतु। वैश्वानरेण सर्व्वमनुष्यहितेन ज्योतिषा युक्तान् वो युष्मान् उपतिष्ठे। यत्र तत्र स्थितोऽप्यहं सेवे। अयं मन्त्रोऽग्न्युपस्थानप्रकरणेऽग्निहोत्रविषये नेतव्यः॥

कल्पः। "पञ्चधाग्नीन् व्यक्रामत्। विराट्सृष्टा प्रजापतेः। ऊर्द्ध्वारोहद्रोहिणी। योनिरग्नेः प्रतिष्ठितिः" [२७] इति। सर्व्वाणीति यजमान उपतिष्ठत इत्यनुवर्त्तते। प्रजापतेः सम्बन्धिनी येयं सृष्टा विराट् विशेषेण राजमाना गोशरीरधारिणी तानेतानग्नीन् पञ्चधा व्यक्रामत् विभज्य क्रान्तवती। अस्मिन् प्रदेशे गार्हपत्य अस्मिन्नाहवनीय इत्येवं पदेनाक्रम्य दर्शितवतीत्यर्थः। सा पुनः स्वस्याः प्रयोजनविशेषमेव पश्यन्ती ऊर्द्ध्वाभिमुखी द्युलोकमारोहत्। आरुह्य च रोहिण्यभूत्। सा चाग्नेर्योनिः कारणभूता प्रतिष्ठाहेतुश्च रोहिणीनक्षत्रेऽग्नेराधेयत्वात्॥